

E 20/2013

Stillet af:
Cecilie Tenfjord-Toftby (M)

Til:
De nordiska ländernas
regeringar

J.nr. 13-00123-1

Til De nordiska ländernas regeringar

Skriftligt spørsmål om utvinningen av naturresurser, däribland uran

Naturresurser som olja, sällsynta jordarter och uran spelar en allt större roll i de globala stormakternas kamp för att positionera sig i det ekonomiska och militära maktspelet. Ökande spänningar och konflikter kring dessa råvaror är att vänta i framtiden. Medan Ryssland idag är den största producenten av råolja och naturgas, håller Kina på att etablera ett näst intill monopolliknande kontroll över sällsynta jordarter, Jordarter som är av stor betydelse för inte minst *cleantech*-industrin.

2009 fick Grönland, från Danmark, överta ansvaret för sina egna naturtillgångar. Detta innebär att Grönland nu har de fulla rättigheterna att såväl själva utvinna naturresurser, som att ingå överenskommelser med kommersiella aktörer, kring prospektering och utvinning på Grönland. Med en BNP per capita på Grönland som ligger runt 40 % under det danska genomsnittet, och en allmänt ansträngd ekonomi, finns det från Grönlands sida en medveten strävan att stärka sin ekonomi och sitt ekonomiska oberoende i världen generellt, och i synnerhet i förhållande till Danmark. Den nyvunna kontrollen över naturresurserna ses som vägen mot välstånd och oberoende.

Förra sommaren varnade EU:s industrikommissionär, Antonio Tajani, för att kineserna hade fått ett olyckligt försprång i kampen om de grönländska naturresurserna, däribland särskilt sällsynta mineraler. Grönlands Landsstyreformand, Kuupik Kleist, har samtidigt avvisat EU:s önskemål om att begränsa kinesernas tillgång till de grönländska resurserna. Det grönländska Landsstyret verkar inte oroade över att minsta kontrollen över situationen, men med en samlad samhällselit på i runda tal 50 personer är det frågan om Grönland i längden kommer att kunna stå emot stormakters ekonomiska, politiska och diplomatiska tryck?

Man beräknar att uppemot en femtedel av jordens urantillgångar finns på Grönland. Sådär långt har Grönland ett (sedan gammalt) förbund mot utvinning av uran. Frågan är bara hur heligt detta förbund är på sikt, om ut-

vinningen kan komma att uppfattas som vägen till välstånd och ekonomiskt oberoende för Grönland?

Frågan om uranet på Grönland har flera dimensioner. Naturresursmässigt är det Grönlands ansvar. Säkerhetspolitiskt är det Danmarks. Med ökande transporter och sjöfart i de grönländska farvattnen, ökar också risken för olyckor. Vem bär ansvaret för saneringen i sådana tillfällen? Finns det resurser till det? Idag är svaret på den första frågan oklart, och på den andra, nej. Och om Grönland på sikt börjar sälja rätten att utvinna uran till utländska bolag, vem ska förhandla om kontrakten, och vem ska kontrollera att kontraktörerna följer gällande överenskommelser? Också där oklart. Samtidigt tycks det finnas ett slags "postkolonial" rädsla i Danmark, att blanda sig i Grönlands interna angelägenheter. Eftersom Grönland har självstyrestatus och bl.a. står utanför EU, är det t.o.m. oklart om Grönland omfattas av icke-spridningsavtalet som Danmark har undertecknat.

Inte heller Danmark har dock erfarenhet av att administrera utvinning, kontroll eller försäljning av radioaktivt material. Vad händer om uranet används till framställning av kärnvapen, eller om det faller i händerna på fientligt sinnade stater eller organisationer? De nordiska regeringarna kan inte kosta på sig att vara ängstliga för att ta tag i dessa svåra problemställningar, eller för att trampa varandra på tårna. Om vi inte samfällt vet vad vi vill och agerar efter egen agenda, är risken stor att andra makter styr utvecklingen också i Norden.

Med bakgrund av ovanstående problembild önskar näringsutskottet fråga de nordiska regeringarna:

Vilka åtgärder vill regeringarna vidta för att säkerställa att Norden inte går miste om kontrollen och tillgången på sina långsiktigt viktigaste naturresurser?

Vilka åtgärder vill de nordiska regeringarna vidta, för att säkerställa att ev. utvinning och försäljning av uran och andra råvaror från nordiskt territorium, sker på ett miljömässigt och säkerhetspolitiskt betryggande sätt?

Stockholm 11 april 2013

Cecilie Tenfjord-Toftby (M)

Nordisk Råd

E 20/2013

Stillet af:
Cecilie Tenfjord-Toftby (M)

Til:
De nordiska ländernas
regeringar

J.nr. 13-00123-1